

CONTRACTELE ALEATORII ÎN MEDIUL ON-LINE, PERSPECTIVE ȘI TENDINȚE DE DEZVOLTARE

ALEATORY CONTRACTS IN ONLINE AREA, DEVELOPMENT'S PERSPECTIVES AND TRENDS

Aliona CARA-RUSNAC, ORCID: 0000-0002-2026-2206
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 347.440.52:004

e-mail: cara_aliona@yahoo.com

În articolul dat, ne propunem să analizăm natura juridică a contractelor aleatorii și tendințele de digitalizare ale acestora, o tendință inevitabilă în zilele noastre pentru dezvoltarea relațiilor. Tehnologia s-a răspândit practic în toate ariile, astfel contractele care stau la baza acestor raporturi au fost influențate și acestea de tehnologiile informaționale. Contractele aleatorii au un specific, fiind inevitabil prezent elementul definitor *incertitudinea*. Pornind de la aceasta vom încerca să punem în discuții aspectele care nemijlocit avantajează forma electronică a acestor contracte și, dimpotrivă, care pun piedici în dezvoltare sau bariere în încheierea acestor contracte în formă electronică.

Contractele aleatorii sunt acele contracte cu titlu oneros în care întinderea drepturilor și obligațiilor nu se cunosc în momentul încheierii contractului, în unele cazuri, chiar existența obligației pentru una sau ambele părți. Contractele aleatorii depind de un eveniment viitor și incert, lăsând părțile în situația de nesiguranță privind survenirea/nedurvenirea unui eveniment, adică șanse de câștig sau de prejudiciu (specific caracterului aleatoriu) sunt prezente pentru părțile contractante. Pe de altă parte, contractele în formă electronică nu au o definiție legală, sunt în absența unei definiții clare și certe. Autoarea română Mihaela Tudorache, în lucrarea sa, *Contractul încheiat prin mijloace electronice*, a definit contractul încheiat prin mijloace electronice în două sensuri, *în sens de negotium*, fiind acordul de voință dintre două sau mai multe persoane, exprimat (direct sau indirect cu ajutorul unui agent electronic inteligent în ceea ce privește profesionistul) prin mijloace electronice, pe bază de ofertă, acceptare de ofertă și confirmare de acceptare de ofertă, cu intenția de a constitui, modifica, transmite sau stinge un raport juridic de drept civil între părți, care a apărut fie în lumea reală, fie în lumea virtuală, fiind indiferent dacă executarea contractului va avea loc prin mijloace electronice sau prin mijloace tradiționale, și al doilea *în sens de instrumentum* este o colecție de date în format electronic care consemnează acordul de voință al părților, ce urmează a fi identificate/citate prin intermediul unui program informatic sau al altui procedeu similar, și căruia i s-a atașat sau i s-a asociat o semnătură electronică [1, p.69].

Printre exemplele clasice de contracte aleatorii, identificăm contractul de rentă viageră prevăzut de art. 1222 Cod civil al Republicii Moldova '... (1) *Renta se constituie printr-un contract în baza căruia o parte (debirentier) se obligă să plătească periodic,*

cu titlu gratuit sau oneros, o redevență celeilalte părți (credentier)'. Din aceste prevederi, obligația credentierului este certă în momentul semnării/încheierii contractului (transmiterea dreptului de proprietate în schimbul unei rente viagere). Și în acest sens, întinderea debentierului este incertă, depinde de durata vieții credentierului [2]. Forma contractului al bunurilor transmise în viitor presupune forma autenticată. Forma electronică ar ușura și ar facilita procesul de încheiere respectiv de negociere al contractului de rentă, de exemplu, dacă o parte contractuală se află peste hotarele țării și alta nemijlocit în Republica Moldova. Obiectul contractului de rentă ar putea fi un bun imobil, în acest sens, urmează să fie autentificat notarial, respectiv înregistrat în registrul bunurilor imobile, ceea ce îngreunează procesul de încheiere a contractului în formă electronică, mai ales luând în calcul faptul că autentificarea notarială este încă la început de cale în legislația civilă a Republicii Moldova.

Un alt contract aleatoriu care prezintă interes pentru studiul în cauză este contractul de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață, prevăzut de art. 1213 ...

'(1) În baza contractului de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață, o parte (beneficiarul întreținerii) se obligă să dea celeilalte părți (dobânditor) în proprietate un bun imobil sau mobil, iar dobânditorul se obligă să asigure beneficiarului întreținere în natură – locuință, hrană, îngrijire și ajutorul necesar pe timpul cât va trăi, precum și înmormântare. Acest contract este cu titlu oneros și aleatoriu'. Din definiția acestui contract este clară problematica încheierii acestuia în format electronic, mai ales deducând din prevederile art. 1214 Cod civil al RM care prevede că dacă la înstrăinarea bunului prin lege se cere respectarea formei autentice, contractul se încheie în formă autentică. Astfel, situația este similară, precum la contractul de rentă pus în discuție.

Principalul obiectiv al prezentului studiu prevăzut de art. 1822 Cod civil al RM, este Contractul de asigurare ce reprezintă (1) Prin contract de asigurare, o parte (contractantul asigurării) se obligă să plătească celeilalte părți (asigurător) prima de asigurare, iar asigurătorul se obligă să plătească asiguratului, beneficiarului asigurării sau, după caz, terțului păgubit o prestație bănească (indemnizație ori despăgubire de asigurare) la producerea cazului asigurat în interiorul perioadei de asigurare.

(2) Orice clauză care derogă de la dispozițiile prezentului capitol în detrimentul contractantului, asiguratului sau beneficiarului consumator este lovită de nulitate absolută, vom prezenta sub aspect comparativ al contractului de asigurare cu alte contracte cu același caracter aleatoriu, dar cel din urmă fiind mai ușor transformat digital, având în vedere importanța acestuia și cererea de asigurare a clienților, care pot să acceseze contractul de asigurare fiind cu totul în alt localitate sau chiar țară.

Autoarea Cristina Ungur în studiul său *Piața de asigurări într-o lume digitală* a menționat că transformarea digitală a industriei de asigurare este un avantaj pentru dezvoltarea pieței de asigurare, dar în același timp este și o provocare în implementarea tehnologiilor în sistemele sale și în activitatea acestora [3, p.1]. Potrivit studiului efectuat de PWC, companiile intenționează să investească anual aproximativ 5% din venitul

realizat din vânzările digitale în procesul de digitalizare, această sumă fiind comparabilă cu o investiție în valoare de 907 mld. dolari americani [4]. Cristina Ungur a prezentat în cercetarea sa direcțiile principale ce vizează inovațiile digitale ce schimbă activitatea de asigurări: a) *Big data* – presupune aplicarea tehnologiilor avansate seturilor de date ale clienților și redirecționarea vânzării produselor în funcție de cererea pe piață. Totodată, aplicarea analizei avansate (AA) a bazei de clienți poate să identifice care sunt canalele de distribuție (inclusiv agenții și brokerii) care se potrivesc cel mai bine anumitor tipuri de potențiali clienți. În acest sens, rețelele de socializare joacă un rol-cheie, în cazul reclamării produselor din momentul ce persoana este în căutare de produse de asigurare și până la vânzarea acestor produse redirecționând la platformele de vânzare a produselor de asigurare [3, p.1]; b) *Blockchain* – poate fi utilizată în cadrul domeniului de asigurare prin aplicarea acestora în cadrul contractelor smart, în care se pot vedea în regim real și transparent toate condițiile asigurării. Printre companiile mari care utilizează aceste tehnologii în domeniul de asigurare sunt SwissRe, MunichRe, Allianz ș.a. care au început să utilizeze în tehnologia blockchain numită B3i (*Blockchain Insurance Industry*). În același timp, *American International Group* și *IBM* au eliberat polițele de asigurare prin blockchain; c) Internetul lucrurilor (IoT) așa-numitele sisteme ale caselor inteligente care pot identifica incendiile, dacă apar astfel minimizând pierderile și reduce riscurile de producere a inundațiilor și incendiilor datorită sistemelor de avertizare. Un alt exemplu sunt asigurările în cadrul sectorului agricol care utilizează tehnologii, precum dronele și sateliții pentru a preveni riscurile și pentru a evalua daunele; d) *Telematica* fiind o tehnologie transversală care unește ariile tehnologice ale managementului, telecomunicațiilor și informaticii, aduce un aport considerabil la dezvoltarea afacerilor. Autoarea menționează că în domeniul asigurărilor este utilizat în gestionarea mai eficientă a reclamațiilor, stabilirea exactă a primelor, precum și inovarea produselor; e) *Mashine learning* în cadrul acestor companii de asigurări se adaptează mai ușor schimbărilor tehnologice, spre exemplu la calcularea volumelor primelor și pentru a gestiona despăgubirile, tot aici se referă și biometria vocii care identifică clienții ce se adresează la compania de asigurare; f) Infrastructura IT la calculul și stocarea informației, cum ar fi de exemplu în Cloud, pot fi minimalizate costurile de deplasare a agenților la locul săvârșirii faptei și doar conectarea prin intermediul sistemelor; g) (*VR*) atracția globală de folosire a smartphone față de jocuri. Un exemplu ar fi utilizarea VR pentru a reconstitui faptele unui accident [3, p.2]. Desigur, toate exemplele analizate anterior ne demonstrează faptul că contractul de asigurare este unul mai flexibil de a fi adaptat noilor tehnologii moderne, cu toate că acest contract presupune și un risc mare pentru clienți care își asigură viața, sănătatea, proprietatea, fiind expuse datele personale ale acestora în mediul virtual, securitatea personală a clienților în mediul virtual.

Concluzii. În final, am dori să concluzionăm că unele contracte aleatorii sunt mai rigide la transformările digitale având în vedere caracteristicile și particularitățile acestora, precum sunt contractul de rentă, contractul de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață. În pofida faptului că digitalizarea este implementată practic în orice

domeniu, inclusiv în domeniul contractelor, totuși componenta umană rămâne a fi un obiectiv important și principal catalizator sau noncatalizator în încheierea unui contract în formă electronică. Am prezentat și analizat și contractele care sunt influențate de tehnologiile moderne, în același timp, am prezentat și riscurile la care se pot expune persoanele ce le accesează. Însă vom concluziona că procesul de digitalizare și de transformare de la contractul clasic la unul tehnologizat, încheiat în formă electronică, este unul inevitabil în anumite domenii.

Referințe:

1. TUDORACHE, M. *Contractul încheiat prin mijloace electronice în reglementarea din Noul Cod civil*. București: C.H. Beck. 392 p. ISBN: 978-606-180-130-5.
2. Codul civil al Republicii Moldova. Legea nr.1107 din 06.06.2002. Publicat: 01-03-2019 în *Monitorul Oficial*, nr. 66-75, art. 132.
3. UNGUR, C. *Piața de asigurări într-o lume digitală Cercetări Financiare și Monetare*, INCE [Accesat 27.12.2011] Disponibil: https://ince.md/uploads/files/1530285986_digitalizare.pdf.
4. PwC's 2016 Global Industry. 4.0 Survey "Industry 4.0: Building the digital enterprise".